

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 241/2011-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. októbra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. M. a L. M., obaja bytom B., zastúpených advokátom JUDr. J. V., N., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 834/1993, za účasti Okresného súdu Dolný Kubín, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. a L. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 834/1993 porušené bolo.

2. J. M. a L. M. priznáva finančné zadost'učinenie každému po 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Dolný Kubín p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Dolný Kubín je p o v i n n ý uhradiť J. M. a L. M. trovy konania v sume 392,73 € (slovom tristodeväťdesiatdva eur a sedemdesiattri centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. V., N., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 241/2011-10 z 9. júna 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť J. M. a L. M. (ďalej len „s'ťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 834/1993.

S'ťažovatelia v relevantnej časti s'ťažnosti uviedli:

„Na Okresnom súde Dolný Kubín prebieha odo dňa 11. 10. 1993 do súčasnosti t. j. po dobu viac ako 17 rokov konanie o návrhu navrhovateľov: J. K..., bytom B. proti odporcom: 1. V. P..., bytom B.. 2. M. P..., bytom B. o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. V priebehu tohto konania došlo k zmene účastníkov konania na strane navrhovateľka, pretože darovacou zmluvou č. V 1089/10 previedla pôvodná navrhovateľka J. K. rod. O. svoj spoluvlastnícky podiel na svojho syna J. K...,

bytom B. a došlo k pristúpeniu ďalších účastníkov do konania na strane odporcov v dôsledku úmrtia pôvodného odporcu v 1. rade – V. P..., posledne bytom B. V súčasnosti sú účastníkmi tohto konania na strane navrhovateľa:

J. K..., bytom B. a na strane odporcov: 1. A. S..., bytom B., 2. M. P..., bytom B., 3. L. M..., bytom B., 4. J. M..., bytom B., 5. Š..., bytom D., 6. E. P..., bytom D.

I napriek skutočnosti, že odo dňa začatia tohto konania do dnešného dňa uplynulo už viac ako 17 rokov do dnešného dňa nie je toto konanie právoplatne skončené a do dnešného dňa nebolo vo veci vydané žiadne meritórne rozhodnutie...

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľa žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa J. M. a sťažovateľky L. M... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp.zn. 4 C 834/1993 porušené bolo.

Okresnému súdu Dolný Kubín sa prikazuje, aby v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 4 C 834/1993 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi J. M. sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 6.000,-EUR, ktoré je Okresný súd Dolný Kubín povinný zaplatiť sťažovateľovi J. M. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke L. M... sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 6.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Dolný Kubín povinný zaplatiť sťažovateľke L. M... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľovi J. M. a sťažovateľke L. M... sa priznávajú trovy tohto konania v sume 392,73 EUR, ktoré je Okresný súd Dolný Kubín povinný zaplatiť na účet ich advokáta JUDr. J. V... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd prípisom zo 4. júla 2011 vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa v určenej lehote vyjadril, či sťažovatelia trvajú na ústnom pojednávaní vo veci. Keďže právny zástupca na výzvu ústavného súdu v určenej lehote a ani po následných telefonických urgenciách nereagoval, ústavný súd ho prípisom zo 7. septembra 2011 opätovne vyzval, aby sa v určenej lehote vyjadril, či sťažovatelia trvajú na ústnom

pojednávani vo veci, s upozornením, že márne uplynutie tejto lehoty bude považovať za súhlas sťažovateľov s tým, aby vo veci rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania. Keďže právny zástupca v určenej lehote na opakovanú výzvu ústavného súdu nezareagoval, ústavný súd to považoval za súhlas sťažovateľov s upustením od ústneho pojednávania.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti v prípise sp. zn. Spr. 466/11 z 29. júna 2011 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom po chronologickom popise doterajšieho priebehu konania uviedol:

„... Vo veci bol dňa 01. 07. 2010 vydaný Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. II. ÚS 208/2010-34, kde Ústavný súd konštatoval, že vo veci vznikli prieťahy v konaní.

S poukazom na uvedený prehľad procesných úkonov vo veci, konštatujem, že v doterajšom priebehu konania v jednotlivých obdobiach vznikli prieťahy. Ich príčinou však bola aj neujasnenosť samotného návrhu, pretože navrhovateľka viackrát zmenila petit žaloby avšak v rozhodujúcej miere majú na túto skutočnosť vplyv objektívne okolnosti spočívajúce v nedostatočnom personálnom obsadení okresného súdu v rokoch 1996 - 2004 (pri plánovanom počte 11 sudcov pracovali v skutočnosti v roku 1996 - šiesti sudcovia, v roku 1997 - štyria sudcovia, v roku 1998 - piati sudcovia, od apríla roku 1999 piati sudcovia a potom sa ich počet zvýšil na sedem, v rokoch 2000-2002 - siedmi sudcovia, v roku 2003 - traja sudcovia, do septembra 2004 štyria sudcovia a ich počet sa potom zvýšil na šesť, pričom vybavovali všetky druhy agend). Odchodom sudcov a príchodom nových dochádzalo k prerozdeľovaniu jednotlivých spisov v záujme zabezpečenia rovnomerného zaťaženia sudcov a preto vplyv na priebežnosť vykonávania jednotlivých úkonov v tejto veci mala aj osemnásobná zmena jej zákonného sudcu.

Konanie v predmetnej veci bolo pod dohľadom predsedníčky súdu, pričom od roku 2007 prieťahy v konaní zo strany zákonného sudcu neboli zistené i keď sa jedná o obtiažny vlastnícky spor. Pojednávania boli niekoľkokrát odročované z dôvodu správania sa procesných strán. T. č. je vec právoplatne skončená.“

Predseda okresného súdu zároveň ústavnému súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na „mlčanie“ právneho zástupcu sťažovateľov a oznámenie predsedu okresného súdu o tom, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 834/1993 zistil tento priebeh namietaného konania:

- 11. októbra 1993 žalobkyňa doručila okresnému súdu žalobu o zrušenie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 4 C 834/1993,

- okresný súd 15. marca 1994 požiadal Obecný úrad v B. o podanie správy týkajúcej sa pomerov pri užívaní nehnuteľnosti a žalobkyňu vyzval na predloženie identifikácie parcely a kópiu pozemkovej mapy,

- prípisom z 3. mája 1993 okresný súd požiadal Správu katastra v Dolnom Kubíne (ďalej len „správa katastra“) o zaslanie identifikácie parcely č. 3175/2 nachádzajúcej sa v k. ú. B.,

- 30. mája 1994 žalobkyňa zaplatila súdny poplatok za návrh,

- okresný súd 15. júna 1994 doručil žalobkyni výzvu na predloženie príslušných listov vlastníctva,

- 4. júna 1994 okresný súd požiadal správu katastra o oznámenie skutočnej výmery parcely č. 3175/2,

- 29. júla 1994 sa uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci za účasti účastníkov konania; pojednávanie bolo odročené na neurčito na účely urgencie správy katastra a vykonania ohliadky na mieste samom (ďalej len „ohliadka“),

- prípismi z 1. augusta 1994 a následne 29. septembra 1994 okresný súd urgoval správu katastra,

- 11. augusta 1994 okresný súd vyzval žalobkyňu, aby v lehote 15 dní oznámila ďalších účastníkov na strane žalovaných,
- 29. septembra 1994 okresný súd uznesením uložil žalobkyni zaplatiť 500 Sk ako trovy ohliadky a súčasne oznámil účastníkom termín ohliadky (12. október 1994),
- podaním zo 7. októbra 1994 žalobkyňa rozšírila okruh žalovaných o Š. P. a E. P.,
- 12. októbra 1994 sa uskutočnila ohliadka,
- prípisom z 10. januára 1995 okresný súd požiadal správu katastra o zaslanie identifikácie parciel,
- 27. januára 1995 žalobkyňa doručila doplnenie okruhu účastníkov,
- okresný súd uznesením zo 6. apríla 1995 pripustil rozšírenie okruhu účastníkov (týmto uznesením boli pribratí do konania aj sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov v treťom a štvrtom rade, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. apríla 1998),
- prípisom zo 6. mája 1998 okresný súd vyzval žalobkyňu, aby v lehote 15 dní predložila pozemnoknižný výpis na parcelu č. 3175/2 z PK vložky č. 763, k. ú. B.,
- prípisom z 8. júna 1998 okresný súd požiadal okresný úrad, katastrálny odbor o identifikáciu celej PK parcely č. 3175/2 vo vložke 763, k. ú. B.,
- 27. februára 1998 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby sa vyjadrili k doplnenému návrhu žalobkyne,
- 21. júna 1999 žalobkyňa doručila návrh na zmenu petitu,
- 22. júna 1999 sa uskutočnilo pojednávanie, za žalobkyňu sa zúčastnil J. K., pojednávanie bolo odročené na neurčito,
- 9. júla 1999 okresný súd požiadal Okresný súd Námestovo o zapožičanie spisov a Štátny okresný archív v Dolnom Kubíne (ďalej len „archív“) o zapožičanie spisu bývalého štátneho notárstva v Dolnom Kubíne sp. zn. I N 131/62 a I NZ 87/62,
- Okresný úrad v Dolnom Kubíne 3. augusta 1999 okresnému súdu oznámil, že súdom požadované spisy č. RP 980/89-maj a č. 1680/62 boli odovzdané do archívu,
- prípisom z 13. septembra 1999 okresný súd požiadal archív o zapožičanie spisov č. RP 980/89-maj a č. 1680/62,
- archív 14. septembra 1999 okresnému súdu oznámil, že zapožičiava spis ONV odbor PLVH Dolný Kubín č. 1680/1962-212/A-10, a zároveň oznámil, že spis č. Rp 980/89

nebol odovzdaný do archívu, nachádza sa tam len obal s poznámkou, že bol zapožičaný 27. júla 1990 okresnému súdu,

- 3. júna 2003 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, žalobkyňa nebola prítomná, pojednávanie bolo odročené na 30. september 2003,

- prípisom z 24. novembra 2006 okresný súd požiadal správu katastra o zaslanie dokladov (správa katastra ich doručila 13. decembra 2006),

- 10. januára 2007 okresný súd požiadal správu katastra o zaslanie ďalších listov vlastníctva (doručené 24. januára 2007),

- 30. januára 2007 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, za žalobkyňu bol prítomný J. K., pojednávanie bolo odročené na neurčito,

- 7. februára 2007 J. K. za žalobkyňu doručil návrh na zmenu petitu (8. februára 2007 ho okresný súd zaslal ďalším účastníkom konania),

- sťažovatelia a žalovaný Š. P. 19. februára 2007 oznámili okresnému súdu, že nesúhlasia s návrhom na zmenu petitu (nesúhlas vyjadril 9. marca 2007 aj žalovaný V. P.),

- 28. januára 2008 žalobkyňa oznámila zmenu vo svojom právnom zastupovaní; odvolala splnomocnenie udelené J. K. a predložila splnomocnenie JUDr. S., ktorý 5. februára 2008 doručil okresnému súdu vyjadrenie a návrh na zmenu petitu,

- 7. februára 2008 bolo okresnému súdu doručené splnomocnenie na zastupovanie žalovaných v 1., 2., 5. a 6. rade advokátom JUDr. V.,

- 12. februára 2008 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účely zaslania výzvy žalobkyňi a jej právneho zástupcovi vo vzťahu k námietkam predneseným právnym zástupcom sťažovateľov,

- prípisom z 13. februára 2008 okresný súd vyzval žalobkyňu, aby v lehote 5 dní doručila splnomocnenie udelené advokátovi JUDr. S. na obdobie pred 13. februárom 2008, s upozornením, že inak nebude môcť prihliadať na zmenu petitu žaloby, ktorú tento advokát podpísal v jej mene skôr, ako mu udelila plnú moc, a zároveň ju vyzval, aby doplnila návrh, pretože ten nie je datovaný ani podpísaný,

- 18. februára 2008 žalobkyňa osobne na okresnom súde podpísala svoj návrh z 11. októbra 2003 a zároveň založila do spisu splnomocnenie udelené advokátovi JUDr. S. 24. januára 2008,

- 7. marca 2008 právny zástupca sťažovateľov a ďalších žalovaných doručil okresnému súdu ich vyjadrenie k zmene petitu žaloby,

- 25. marca 2008 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, prítomní boli právni zástupcovia účastníkov, okresný súd uznesením pripustil zmenu petitu žaloby, pojednávanie bolo odročené na účely ohliadky,

- 1. apríla 2008 žalobkyňa doručila okresnému súdu odvolanie plnej moci JUDr. S. a 10. apríla 2008 bolo okresnému súdu doručené splnomocnenie pre jej zastupovanie advokátom JUDr. M. z 1. apríla 2008,

- 6. októbra 2008 sa uskutočnila ohliadka,

- podaním z 18. novembra 2008 právny zástupca žalobkyne doplnil okruh účastníkov konania,

- uznesením zo 6. februára 2009 okresný súd pripustil vstup do konania ďalších účastníkov na strane žalovaných (proti tomuto uzneseniu sa sťažovatelia a ďalší žalovaní odvolali 2. marca 2009),

- prípisom zo 16. februára 2009 okresný súd požiadal Okresný súd Námestovo, aby oznámil, či eviduje pozbavenie spôsobilosti na právne úkony M. P., jedného zo žalovaných (podľa odpovede doručenej 16. februára 2009 Okresný súd Námestovo takýto návrh neeviduje),

- 20. februára 2009 okresný súd vyzval žalovanú M. P., aby dokladovala, na základe akej skutočnosti vystupuje ako opatrovníčka žalovaného M. P., a následne prípisom z 26. februára 2009 tento súd požiadal MUDr. B. o oznámenie, či M. P. je schopný samostatného konania pred súdom, resp. či trpí ochoreniami, ktoré vyžadujú ustanovenie opatrovníka, ktorá 5. marca 2009 okresnému súdu oznámila, že pacient M. P. nie je schopný samostatného konania pred súdom,

- uznesením zo 6. apríla 2009 okresný súd ustanovil žalovanému M. P. opatrovníka a 20. mája 2009 mu zaslal písomnosti súvisiace s prebiehajúcim konaním,

- 10. júna 2009 bol spis sp. zn. 10 Co 160/2009 predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov a ďalších žalovaných proti uzneseniu okresného súdu zo 6. februára 2009; krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením z 30. septembra 2009 tak, že ho odmietol (právo platnosť nadobudlo 24. októbra 2009); spis bol okresnému súdu vrátený 16. októbra 2009,

- prípisom z 11. novembra 2009 okresný súd žiadal informácie od Okresného súdu Námestovo o dedičskom konaní po poručiťovi V. P., zomrelom... (Okresný súd Námestovo doručil 16. novembra 2009 okresnému súdu osvedčenie o dedičstve po V. P. č. 1 D/588/2008),

- právny zástupca žalobkyne 11. januára 2010 doručil okresnému súdu návrh na rozhodnutie,

- 11. januára 2010 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na 8. február 2010,

- pojednávanie konané 8. februára 2010 bolo odročené na 12. máj 2010,

- 12. mája 2010 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. jún 2010; tento termín pojednávania bol zrušený a pojednávanie bolo nariadené na 23. jún 2010 (žalobkyňa požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu svojej práceneschopnosti),

- 23. júna 2010 sa pojednávanie uskutočnilo a bolo odročené na 26. júl 2010,

- podaním z 22. júla 2010 právny zástupca žalobkyne požiadal o vstup jej syna do konania vzhľadom na to, že mu darovala sporné nehnuteľnosti (okresný súd tomuto návrhu vyhovel uznesením z 9. augusta 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31. augusta 2010),

- 9. septembra 2010 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. september 2010,

- pojednávanie uskutočnené 27. septembra 2010 bolo odročené; termín ďalšieho pojednávania bol určený na 7. február 2011 a následne bol zrušený na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľov,

- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 14. februára 2011 a bolo odročené na 10. marec 2011,

- 20. apríla 2011 okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a odročil pojednávanie na 11. máj 2011,

- na pojednávaní uskutočnenom 11. mája 2011 bol vyhlásený rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 3. júna 2011.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia ako účastníci namietaného konania v procesnom postavení žalovaných sa domáhajú, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 834/95, ktorého predmetom je rozhodovanie o žalobe vo veci vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety

OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobách vo veciach vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov, a preto nemožno namietané konanie považovať z právneho hľadiska za zložité. Po preskúmaní predmetného súdneho spisu ústavný súd pripúšťa určitú mieru faktickej zložitosti veci (vzhľadom na okruh účastníkov konania a časovú náročnosť dokazovania), ale zároveň konštatuje, že žiadna faktická zložitosť veci nemôže ospravedlniť zjavne neprimeranú dĺžku namietaného súdneho konania (takmer 18 rokov).

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania. Sťažovatelia vstúpili do konania (na strane žalovaných) na základe návrhu

žalobkyne, ktorému okresný súd vyhovel uznesením zo 6. apríla 1995. Ústavný súd nezistil žiadne závažnejšie skutočnosti, ktoré by mohol z hľadiska priebehu namietaného konania pripísať na ťarchu sťažovateľov.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní, pričom zistil, že okresný súd bol v ňom bez ospravedlniteľného dôvodu nečinný v obdobiach od 6. apríla 1995 do 19. marca 1998, od 14. septembra 1999 do 3. júna 2003, od 3. júna 2003 do 24. novembra 2006, teda celkovo takmer 10 rokov. V období po 24. novembri 2006 hodnotí ústavný súd činnosť okresného súdu ako neefektívnu, keďže okresný súd sa vzhľadom na dovtedajšiu dĺžku konania zdĺhavo vysporiadaval s procesnými návrhmi účastníkov konania týkajúcimi sa návrhu na zmenu petitu, ustálením okruhu účastníkov konania a zabezpečovaním dôkazov. V konečnom dôsledku okresný súd meritórne rozhodol vo veci až rozsudkom z 11. mája 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť 31. mája 2011, t. j. namietané konanie pred okresným súdom trvalo 17 rokov a 7 mesiacov. V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby sťažovatelia museli čakať tak dlho na právoplatné meritórne rozhodnutie vo veci (m. m. IV. ÚS 160/03, IV. ÚS 19/04, IV. ÚS 261/07).

Obranu okresného súdu založenú na nedostatočnom personálnom obsadení súdu ústavný súd nemohol akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 834/1993 došlo k zbytočným priet'ahom, a teda aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V nadväznosti na uvedený výrok ústavný súd nevyhovel návrhu s'ťažovateľov na uloženie povinnosti okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov (bod 4 tohto nálezu), keďže v čase rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti bolo už namietané konanie právoplatne skončené.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (a tiež v zmysle § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde) ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

S'ťažovatelia žiadali, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie každému po 6 000 €, čo odôvodnili tým, že „... *stav našej právnej neistoty trvajúci viac ako 17 rokov nám spôsobil nielen materiálnu ujmu z dôvodu nemožnosti riadne užívať naše nehnuteľnosti počas tohto konania, ale aj nemateriálnu ujmu, najmä psychické problémy z dlhotrvajúceho konania...*“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Posudzujúc konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým zjavne neprimeranú dĺžku namietaného konania (takmer 18 rokov), celkovú dĺžku neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, ako aj správanie s'ťažovateľov ako účastníkov tohto konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané vyhovieť návrhu s'ťažovateľov v plnom rozsahu, a preto im priznal finančné zadosťučinenie každému po 6 000 €, ktoré im

je okresný súd v zmysle § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. V. Sťažovatelia žiadali, aby im bola priznaná úhradu trov konania v sume 392,73 €. Keďže sťažovateľmi požadovaná suma neprekračovala sumu vypočítanú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu, t. j. priznal sťažovateľom úhradu trov konania v sume nimi požadovanej, ktorú im je okresný súd povinný zaplatiť na účet ich právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia potrebné rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2011